

Rapportage

Onderzoek Tweede Kamerverkiezing

Resultaten van drie metingen naar de opkomstintentie voor de Tweede Kamerverkiezing 2021, vervroegd stemmen vooral voor risicogroepen en briefstemmen voor kiezers van 70 jaar en ouder.

Colofon

Rapportnummer

2021 / 73

Datum

10 maart 2021

Opdrachtgever

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

Auteur

Milou Gutter

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

T (053) 200 52 00

E info@ioresearch.nl

KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

T (020) 308 48 00

E info@ioresearch.nl

Inleiding

Om ervoor te zorgen dat de Tweede Kamerverkiezing in maart 2021 zo goed en veilig mogelijk verloopt, wordt een aantal maatregelen genomen. Deze maatregelen zijn opgenomen in de 'Tijdelijke wet verkiezingen covid-19' en in de 'Wijziging van de tijdelijke wet verkiezingen covid-19'. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft I&O Research drie metingen gedaan naar twee van deze maatregelen, namelijk de mogelijkheid voor vervroegd stemmen op 15 en 16 maart vooral voor risicogroepen en naar briefstemmen voor kiesgerechtigden van 70 jaar en ouder. Daarnaast is in het onderzoek ook gevraagd naar de intentie om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing in maart 2021.

Er staan in het onderzoek twee doelgroepen centraal:

- Algemeen Nederlands publiek 18+ (alle leeftijden vanaf 18 jaar): hierna te noemen Nederlanders (18+).
- Nederlanders van 70 jaar en ouder: Nederlanders van 70 jaar en ouder: (specifiek) 70-plussers.

Verantwoording

Respondenten in dit onderzoek zijn afkomstig uit het I&O Research Panel. De resultaten zijn representatief op de kenmerken geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezing van 2017.

Meting 1 vond plaats van 12 t/m 17 januari 2021. Voor doelgroep 1 werkten in totaal 1.099 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek (responspercentage: 55%). Voor doelgroep 2 werkten 1.221 70-plussers mee aan het onderzoek (verse steekproef; responspercentage: 72%).

Meting 2 vond plaats van 8 t/m 11 februari 2021. Voor doelgroep 1 werkten in totaal 1.026 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek (responspercentage: 66%). Voor doelgroep 2 werkten 1.011 70-plussers mee aan het onderzoek (verse steekproef; responspercentage: 70%).

Meting 3 vond plaats van 1 t/m 4 maart 2021. Voor doelgroep 1 werkten in totaal 1.090 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek (responspercentage: 59%). Voor doelgroep 2 werkten 1.077 70-plussers mee aan het onderzoek (verse steekproef; responspercentage: 76%).

Significante verschillen (stijging (+), daling (-) worden in dit rapport aangegeven ten opzichte van de voorgaande meting.

Belangrijkste conclusies [I]

Houding ten aanzien van de maatregelen

- Ruim de helft van de Nederlanders 18+ heeft er *zeer veel* vertrouwen in dat men op een veilige manier kan stemmen in een stemlokaal (53%). Dit is hoger dan tijdens de tweede meting in februari (44%). Vier op de tien Nederlanders 18+ hebben hier *redelijk veel* vertrouwen in (41%). Het aandeel van de 70-plussers dat (redelijk) veel vertrouwen heeft ligt op een vergelijkbaar en stabiel hoog niveau (96%).
- Van de Nederlanders 18+ wil 14 procent *zeker* weten welke maatregelen zijn getroffen in het stemlokaal. Specifiek 70-plussers willen dit vaker *zeker* vooraf weten (22%). Verder wil 15 procent van de Nederlanders 18+ en 12 procent van specifiek 70-plussers 'misschien' vooraf weten welke maatregelen zijn genomen.

Opkomstintentie

- Ruim acht op de tien Nederlanders 18+ (84%) zijn 'zeker wel' van plan om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing. Het percentage 'zeker wel' is doorgaans een goede indicator van het opkomstpercentage (op het moment van meten). Dit percentage is hoger dan tijdens de tweede meting in februari (79%) en (statistisch) vergelijkbaar met de werkelijke opkomst bij de Tweede Kamerverkiezing van 2017 (81,6%).
- In de groep 70-plus geeft een bovengemiddeld aandeel aan *zeker wel* te gaan stemmen: 93 procent. Dit is vergelijkbaar met de tweede meting (91%), maar lager dan het aandeel dat naar eigen zeggen in 2017 ging stemmen (96%).

* Het percentage 'zeker wel' is doorgaans een goede indicator voor de werkelijk opkomst (op moment van meten). Het percentage 'waarschijnlijk wel' is daarom niet weergegeven.

Belangrijkste conclusies [II]

Invloed van coronavirus op opkomstintentie

- De meerderheid zegt fysiek te gaan stemmen in het stembureau (op één van de drie dagen dat dit mogelijk is; algemeen publiek 18+: 83%, 70-plussers: 59%), wanneer de coronasituatie hetzelfde is tijdens de verkiezingen (moment van meten: 1 t/m 4 maart 2021). Eén op de drie 70-plussers zegt dan per post te stemmen (33%).
- Van de Nederlanders 18+ zegt 2 procent in die situatie wel te willen stemmen, maar niet te gaan in verband met corona. Onder 70-plussers is dit minder dan 1 procent.

Manier van stemmen [alleen voorgelegd aan respondenten die zeggen te gaan stemmen]

- Net als tijdens de tweede meting in februari, willen negen op de tien (92%) Nederlanders 18+ die willen gaan stemmen, zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal.
- Zes op de tien (61%) 70-plussers willen zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal en een op de drie (32%) wil per brief stemmen. Dit is vergelijkbaar met de eerste en tweede meting.

Belangrijkste conclusies [III]

Stemmen per brief [alleen voorgelegd aan 70-plussers die per brief willen stemmen]

- Van de 70-plussers die per brief willen stemmen, doet het merendeel dit in verband met het coronavirus (72%). Twee derde (68%) wil hun briefstem per post versturen. Een kwart (25%) wil hun briefstem zelf inleveren bij een gemeentelijk afgiftepunt voor briefstemmen. Dit is vergelijkbaar met de resultaten van de tweede meting.

Moment van stemmen [alleen voorgelegd aan respondenten die in een stemlokaal willen gaan stemmen]

- Een op de vijf Nederlanders 18+ weet nog niet op welke dag zij willen stemmen (21%). Dit is lager dan in februari; men weet nu vaker wanneer men wil stemmen. Twee derde wil stemmen op woensdag 17 maart (67%), 12 procent op maandag maart of dinsdag 16 maart.
- Een op de drie 70-plussers weet nog niet op welke dag zij willen stemmen (34%). Het grootste aandeel wil op dit moment op woensdag 17 maart stemmen (35%), een op de vijf (20%) op maandag 15 maart en een op de tien (11%) op dinsdag 16 maart.
- Het grootste aandeel van Nederlanders 18+ wil in de ochtend stemmen (32%), gevolgd door na 16u (24%) en tussen 12-16u (16%). Ook van 70-plussers wil het grootste aandeel 's ochtends stemmen (55%), gevolgd door 's middags (26%). Een klein aandeel wil na 16u stemmen (3%) en minder dan 1% na 19u.

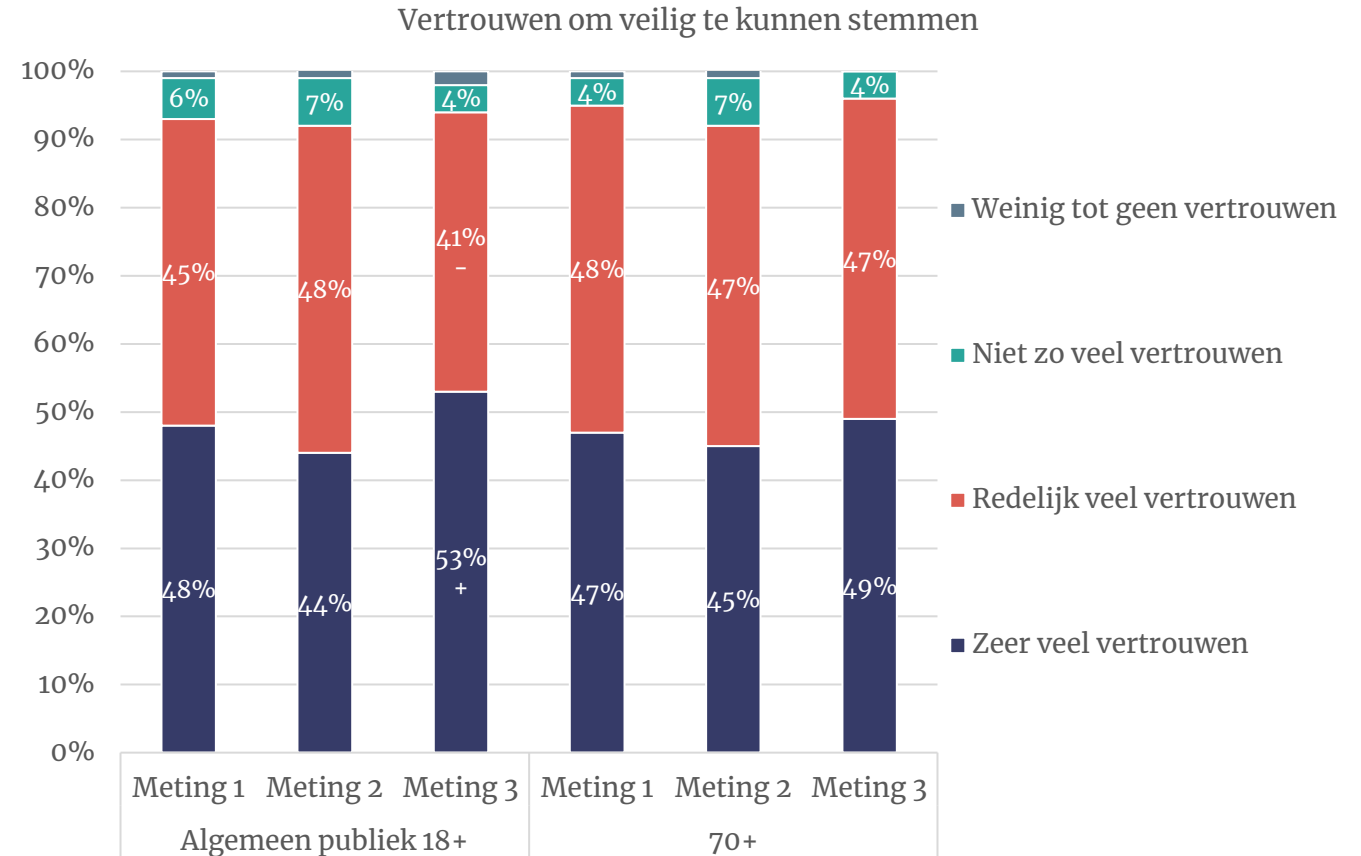

Resultaten

Ruim negen op de tien Nederlanders hebben (redelijk) veel vertrouwen dat zij veilig kunnen stemmen in een stemlokaal

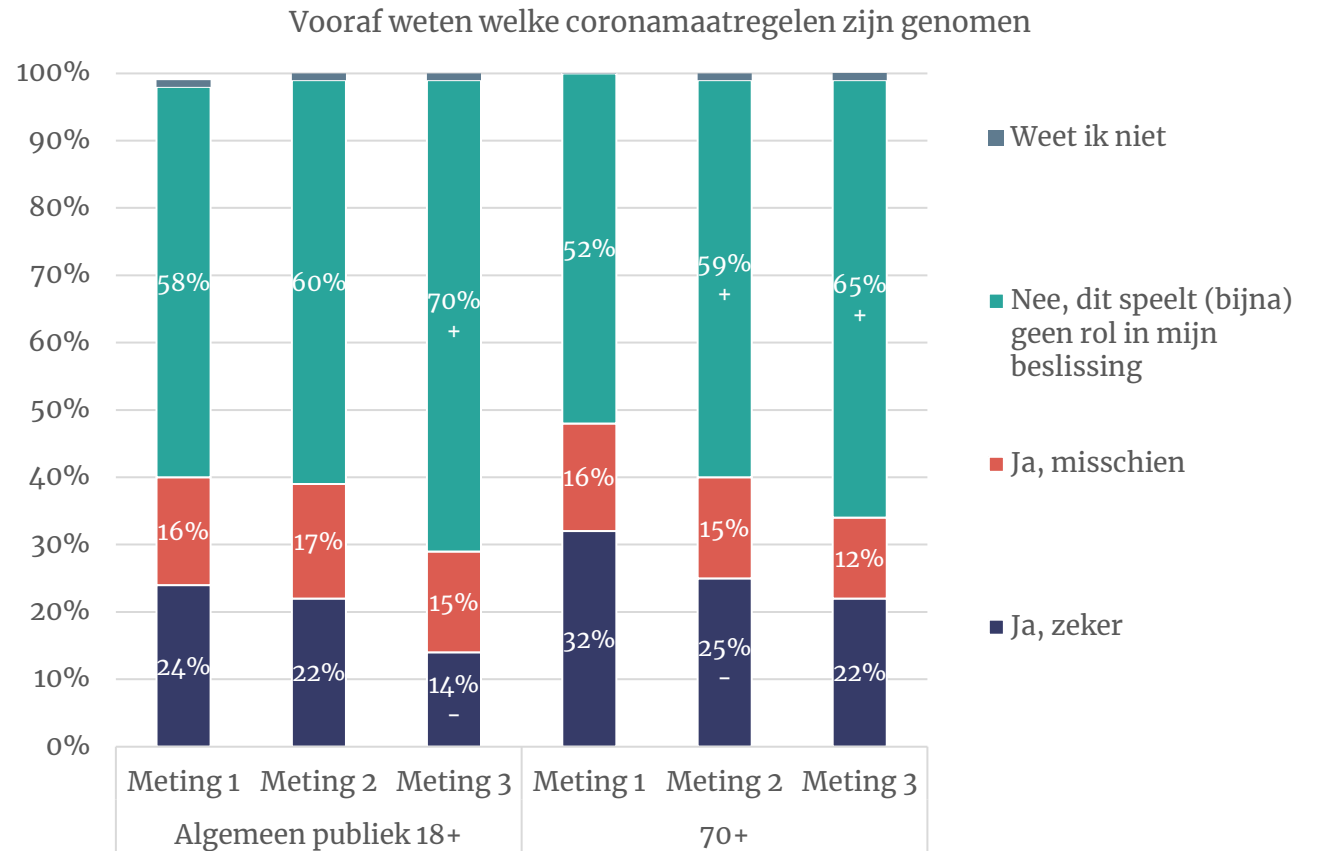
- Ruim de helft (53%) van de Nederlanders 18+ heeft er *zeer veel* vertrouwen in dat men op een veilige manier kan stemmen in een stemlokaal. Vier op de tien (41%) Nederlanders 18+ hebben hier *redelijk veel* vertrouwen in. Het aandeel dat *zeer veel* vertrouwen heeft is hoger dan in februari (meting 2).
- De resultaten van specifiek 70-plussers zijn vergelijkbaar; circa de helft heeft *zeer veel* vertrouwen en bijna de helft heeft *redelijk veel* vertrouwen.

In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat u op een veilige manier kunt stemmen voor de Tweede Kamerverkiezing in een stemlokaal?

Drie op de tien Nederlanders willen weten welke maatregelen zijn genomen in hun stemlokaal

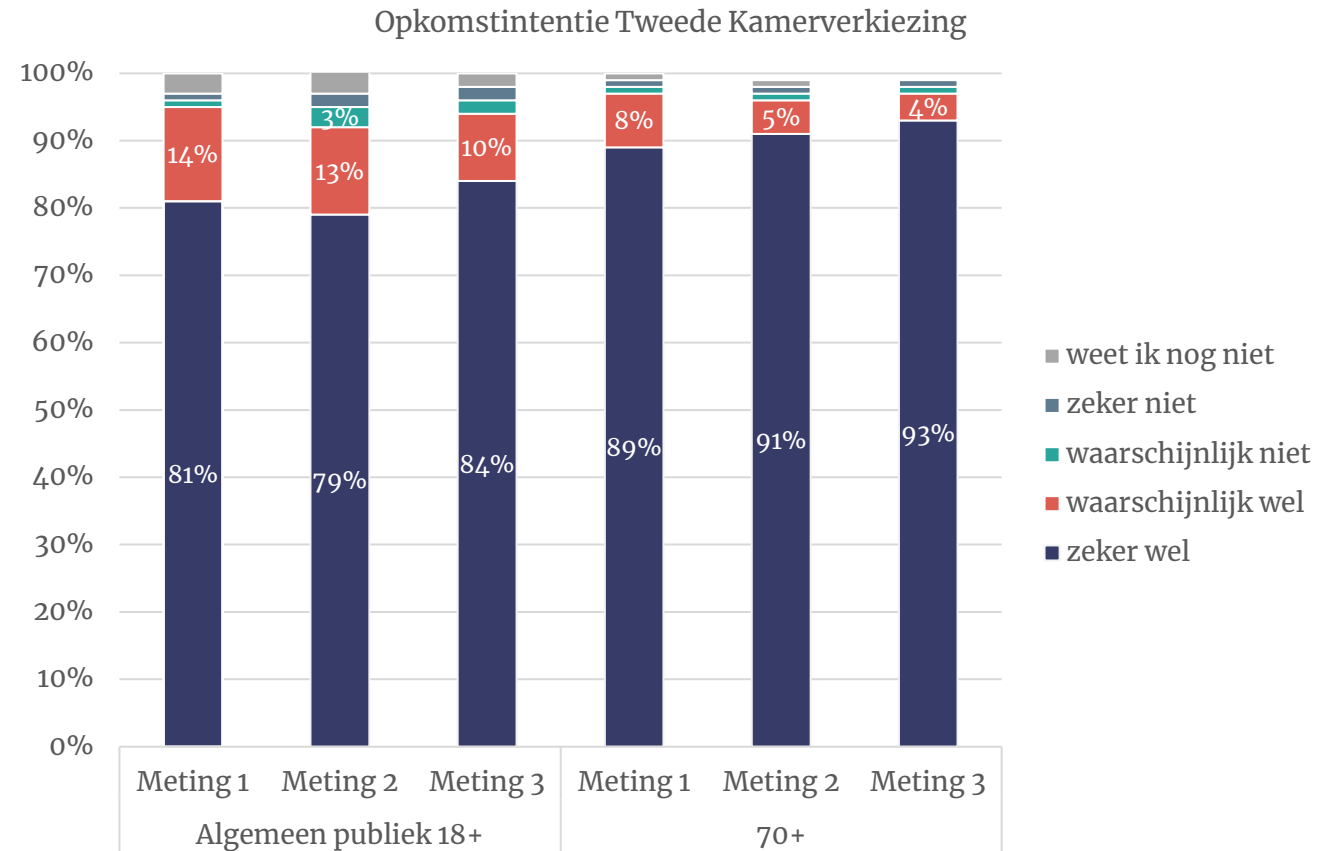
- Van de Nederlanders 18+ wil 14 procent zeker weten welke maatregelen zijn getroffen in het stemlokaal. Dit is lager dan tijdens meting 1 en meting 2. Specifiek 70-plussers willen dit vaker *zeker* weten (22%).
- Verder wil nog 15 procent van de Nederlanders 18+ ‘misschien’ weten welke maatregelen zijn genomen. Dit geldt voor 12 procent van de 70-plussers.

Wilt u vooraf weten welke coronamaatregelen in uw stemlokaal zijn genomen, voordat u beslist of u wel of niet gaat stemmen?

Ruim acht op de tien Nederlanders 18+ zijn zeker van plan te stemmen

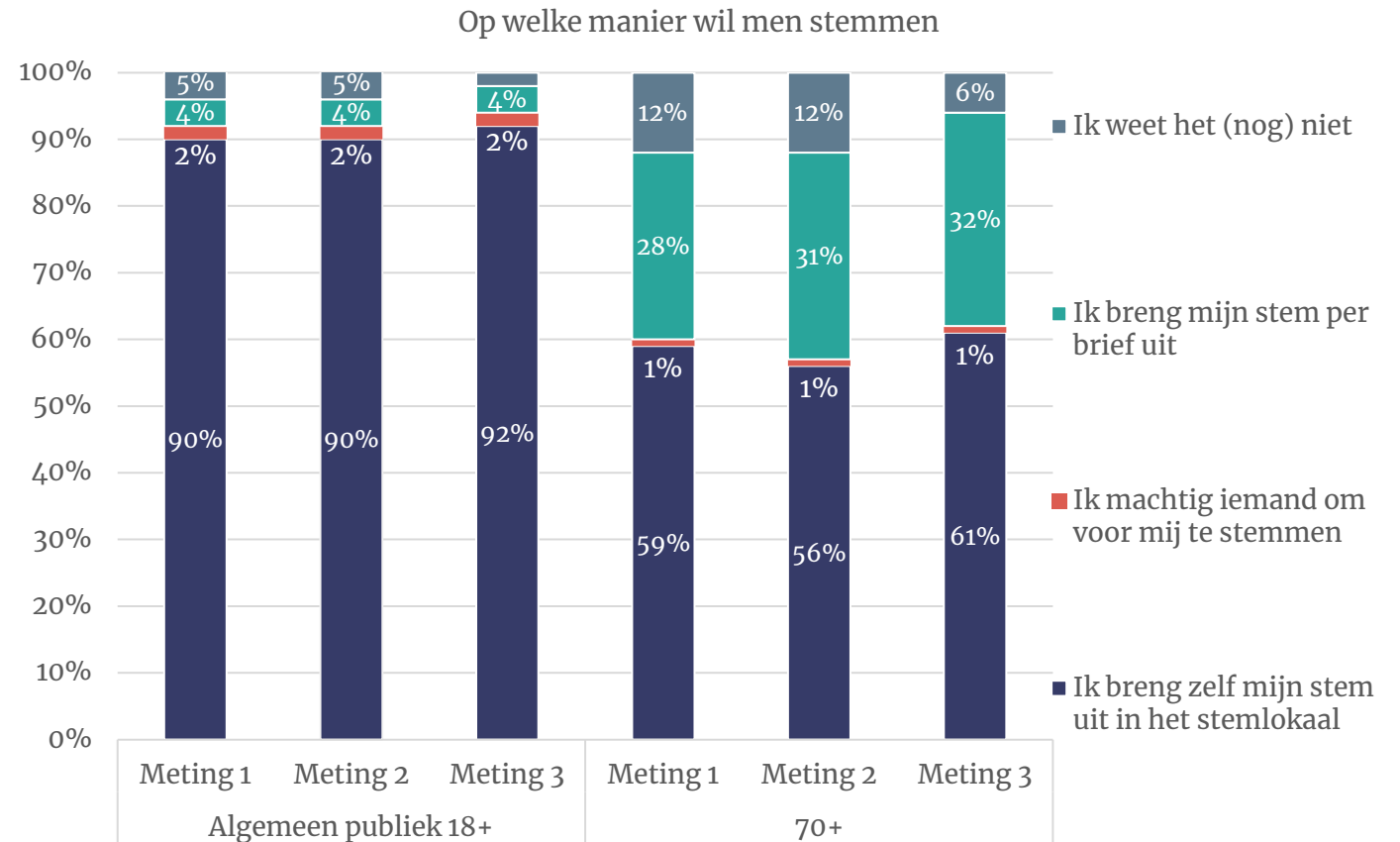
- Ruim acht op de tien Nederlanders 18+ (84%) zijn ‘zeker wel’ van plan om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing. Het percentage ‘zeker wel’ is doorgaans een goede indicator van het opkomstpercentage (op het moment van meten). Dit percentage is hoger dan tijdens de tweede meting in februari (79%) en (statistisch) vergelijkbaar met de werkelijke opkomst bij de Tweede Kamerverkiezing van 2017 (81,6%).
- Van de 70-plussers geeft een bovengemiddeld aandeel aan ‘zeker wel’ te gaan stemmen: 93 procent. Dit is hoger dan tijdens de eerste meting in januari (89%).

Bent u van plan om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing?

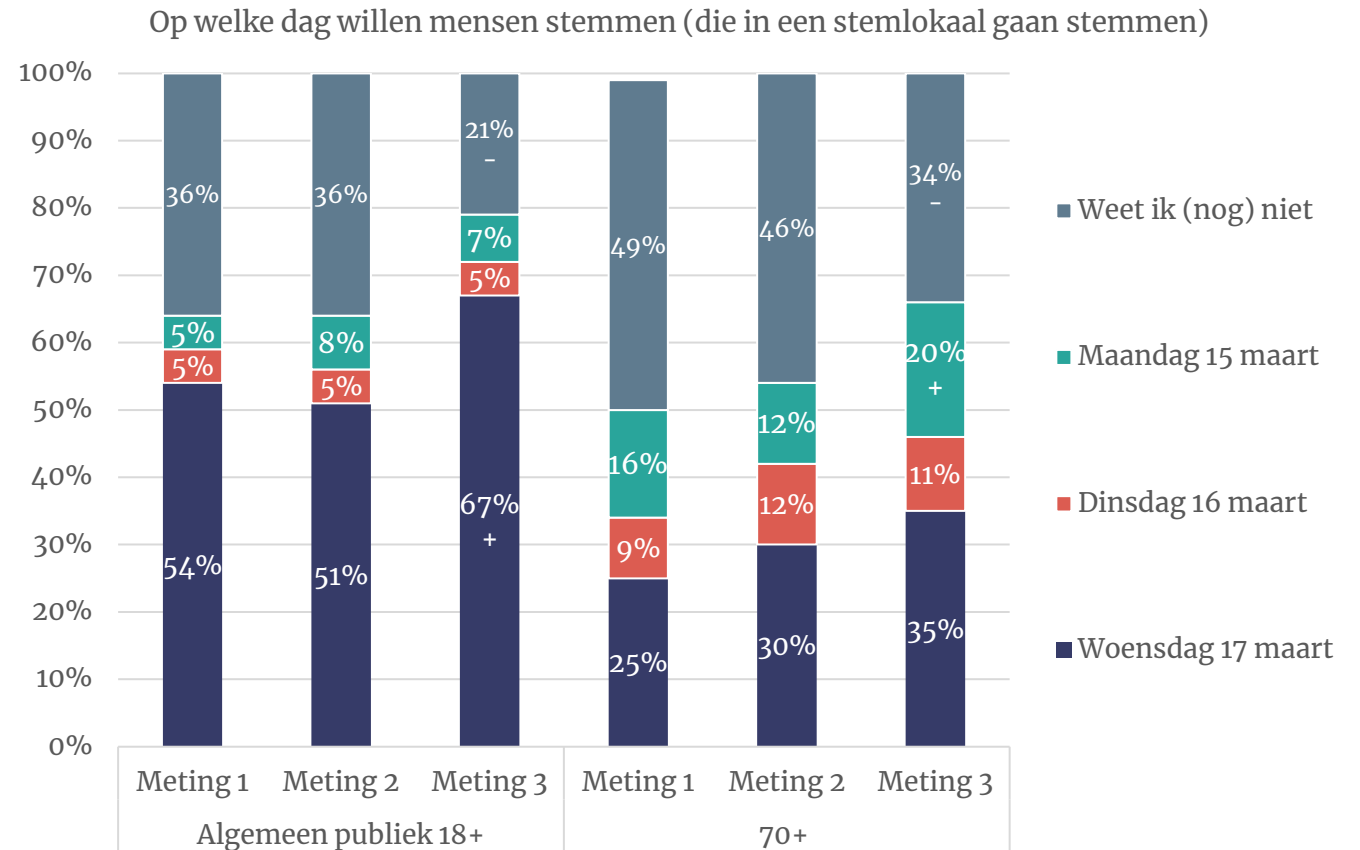
Meerderheid wil stem uitbrengen in het stemlokaal

- Negen op de tien Nederlanders (18+) die (waarschijnlijk) gaan stemmen, willen zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal. Dit is vergelijkbaar met eerdere metingen.
- Zes op de tien 70-plussers wil zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal. Drie op de tien 70-plussers willen dit per brief doen. Dit is vergelijkbaar met eerdere metingen. Het aandeel 'weet niet' is wel gedaald (van 12% naar 6%).
- Van de 70-plussers die hun stem per brief uitbrengen (n=335), doet 72 procent dit in verband met het coronavirus.

Nederlanders 18+ willen in toenemende mate op woensdag 17 maart stemmen

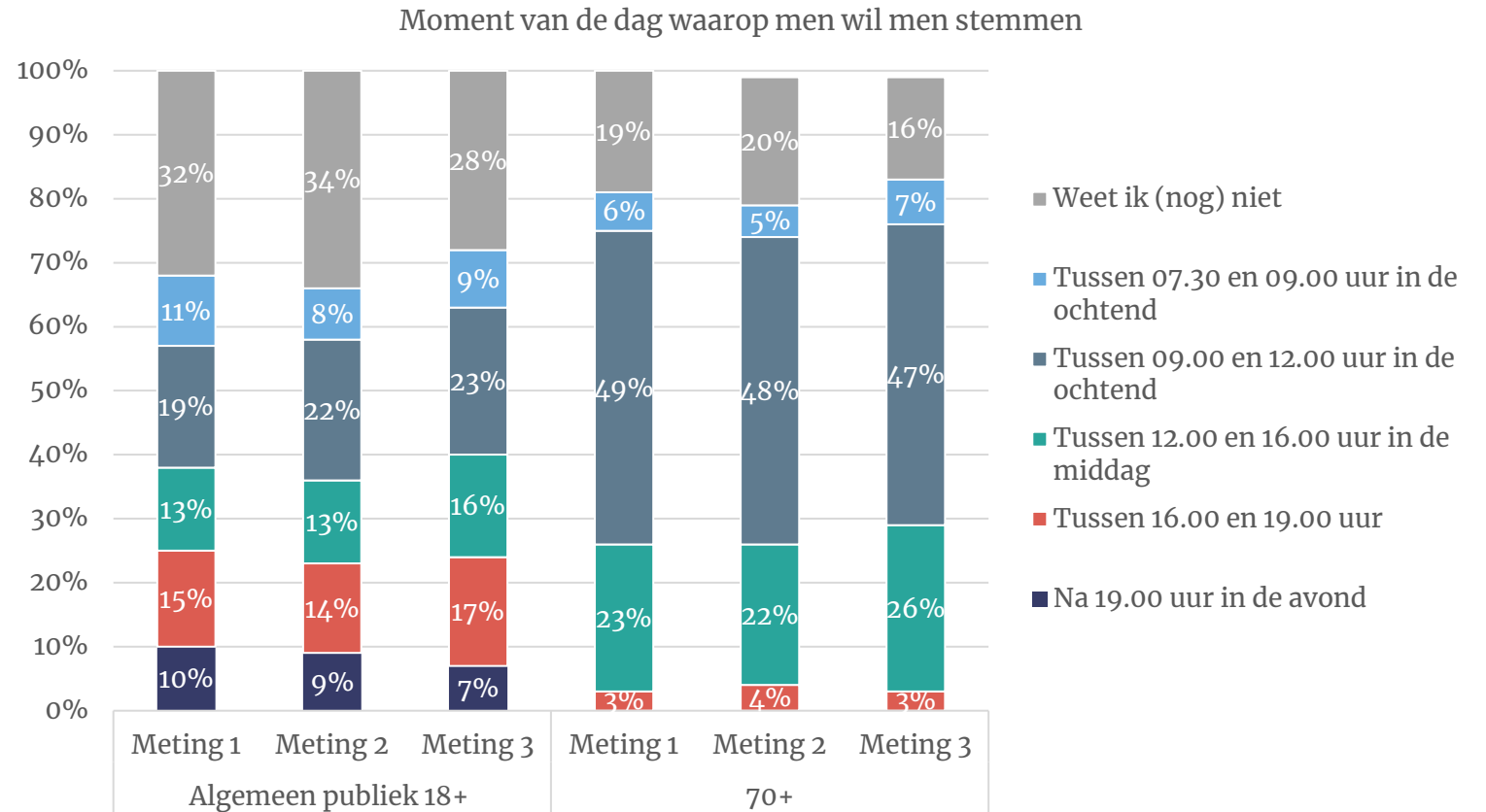
- Onder Nederlanders 18+ is een verschuiving te zien van mensen die nog niet wisten op welke dag zij willen stemmen, naar woensdag 17 maart. Het aandeel dat nog niet weet op welke dag zij willen stemmen is afgenomen met 15 procent. Het aandeel dat op woensdag 17 maart wil stemmen is juist toegenomen met 16 procent.
- Onder specifiek 70-plussers is het aandeel dat nog niet weet op welke dag zij willen stemmen afgenomen tot 34 procent. Dit vertaalt zich in een toename van het aandeel dat wil stemmen op maandag 15 maart (20%). Het grootste aandeel van de 70-plussers wil stemmen op woensdag 17 maart. Nu geeft ruim een derde dit aan, exclusief de categorie ‘weet ik (nog) niet’ komt dit momenteel neer op ruim de helft van de 70-plussers (53%).

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen.
Op welke dag bent u van plan te gaan stemmen?

Drie op de tien Nederlanders 18+ weet nog niet hoe laat zij gaan stemmen

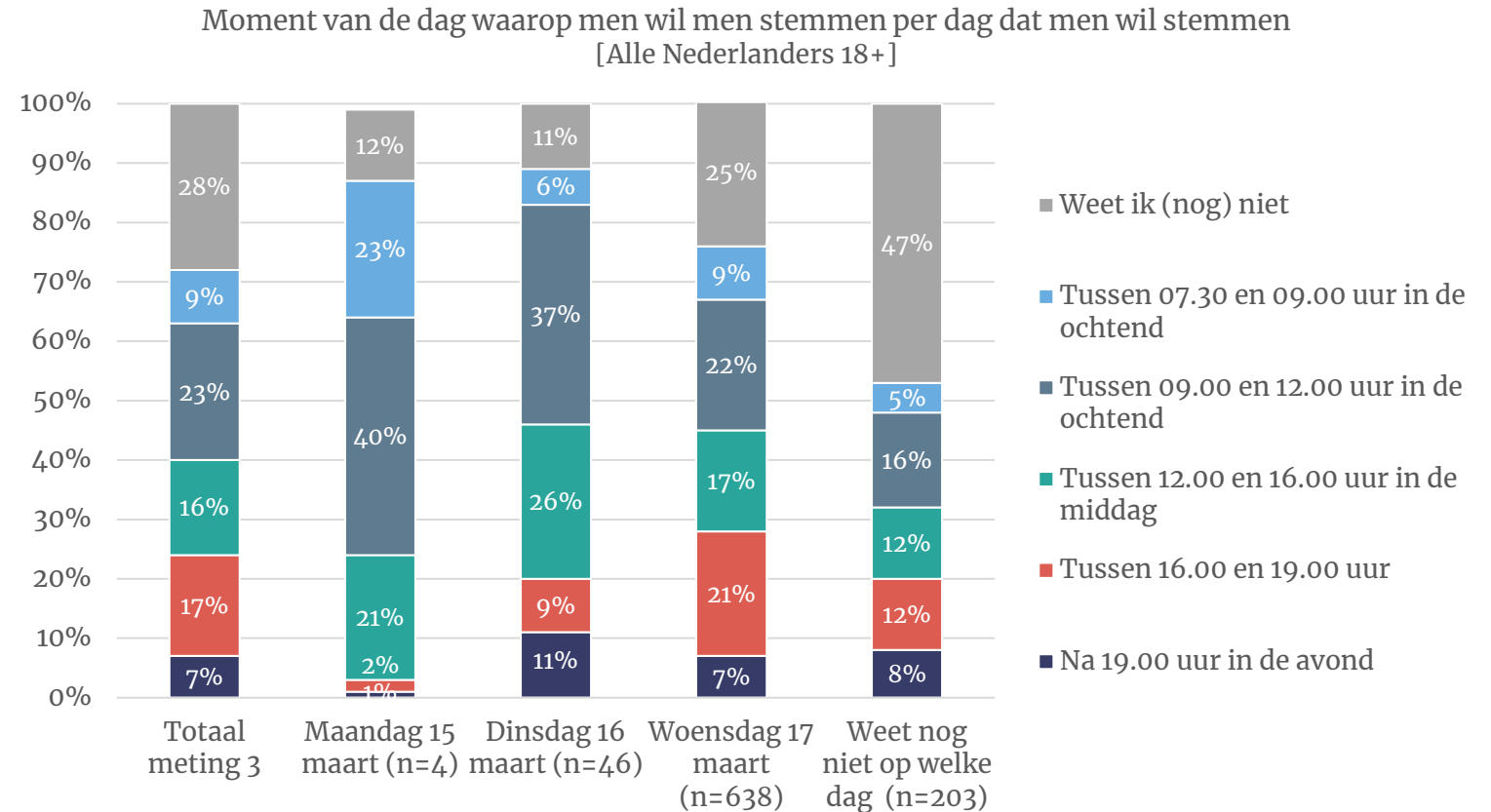
- Van de Nederlanders 18+ die in een stemlokaal willen gaan stemmen, weet 28% nog niet hoe laat. De rest wil wat vaker in de ochtend stemmen (32%), dan in de middag (16%) of na 16 uur (24%).
- Van de 70-plussers weet één op de zes (16%) nog niet hoe laat men wil stemmen. Iets meer dan de helft van de 70-plussers zegt in de ochtend te willen stemmen (54%). Minder dan 1 procent wil na 19 uur stemmen
- De resultaten van de drie metingen zijn vergelijkbaar.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen
Op welk moment van de dag bent u van plan te gaan stemmen?

Nederlanders 18+ die vervroegd stemmen, weten vaker al hoe laat zij willen stemmen

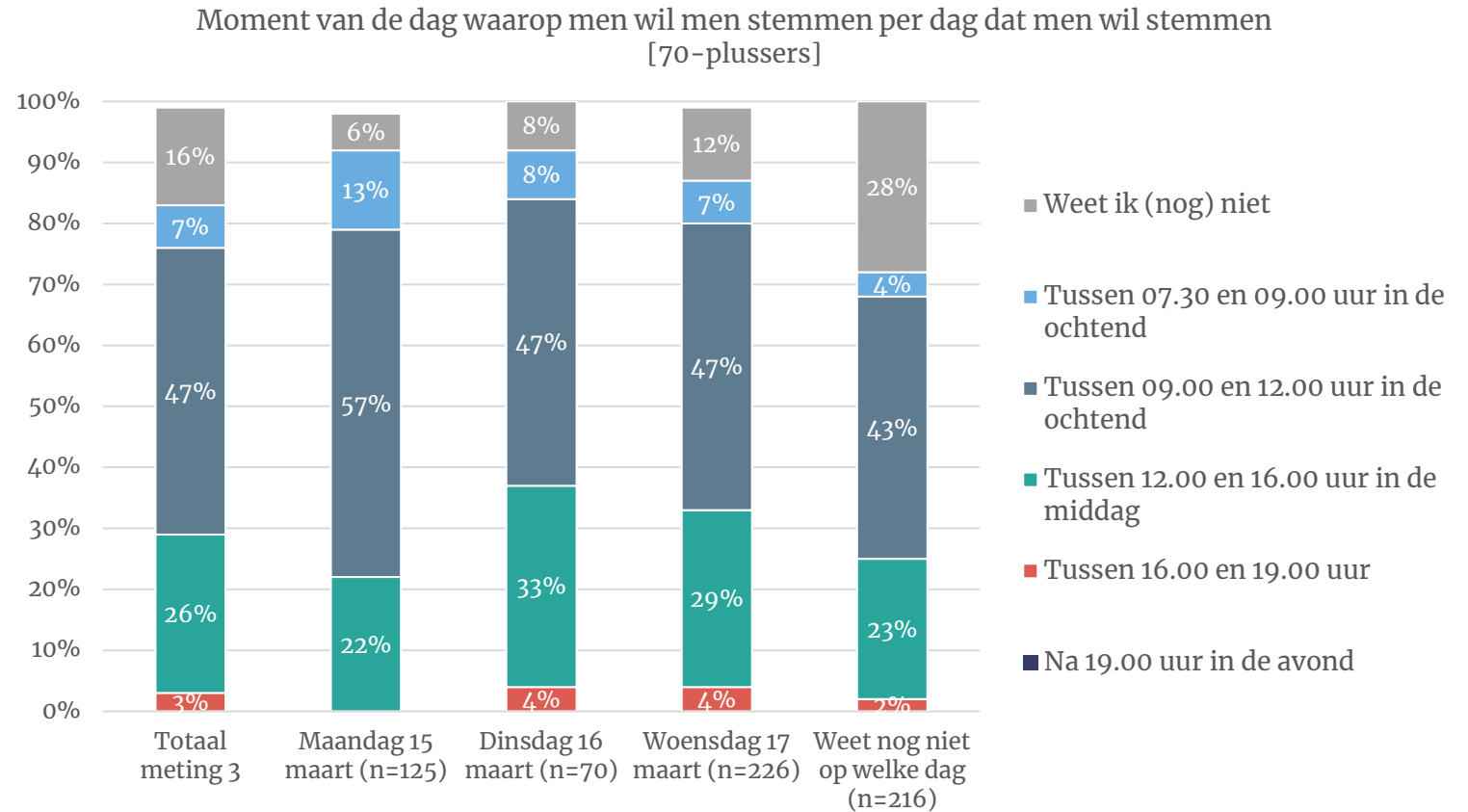
- Nederlanders 18+ die op maandag 15 maart willen gaan stemmen, doen dat veel al overdag. Slechts 4 procent wil die dag na 16 uur stemmen.
- Ook op dinsdag 16 maart stemt men relatief vroeg, maar wil alsnog een op de vijf kiezers na 16 uur stemmen.
- Van de kiezers die nog niet weten op welke dag zij stemmen (21%), weet de helft ook nog niet hoe laat.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen
Op welke dag bent u van plan te gaan stemmen? Gesplitst naar: Op welk moment van de dag bent u van plan te gaan stemmen?

Veel 70-plussers willen tussen 9-12 uur gaan stemmen

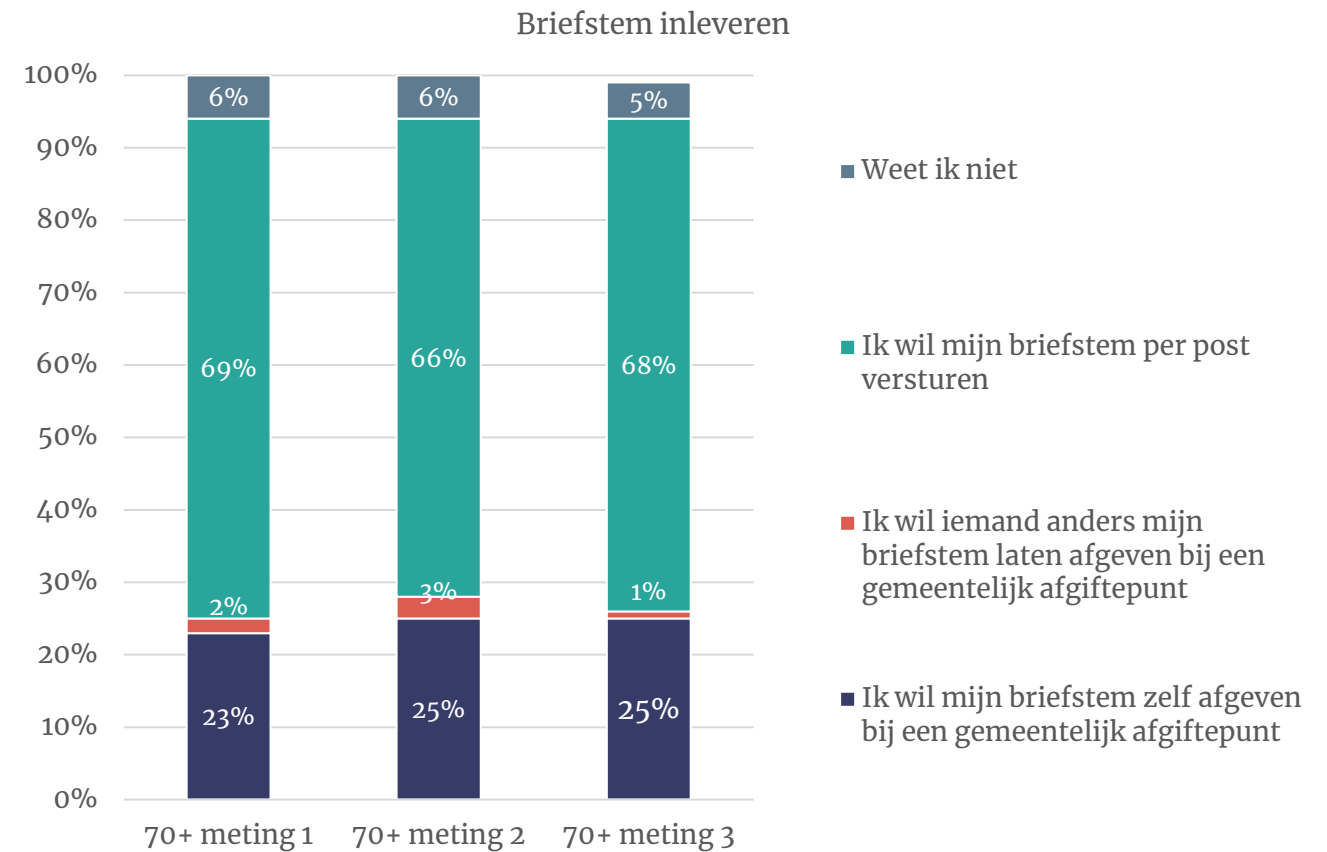
- 70-plussers zijn veelal van plan om tussen 09.00 en 12.00 uur te stemmen.
- Van de 70-plussers die nog niet weten op welke dag zij gaan stemmen (34%), weten drie op de tien (28%) ook nog niet hoe laat.
- 70-plussers willen (bijna) niet stemmen na 19.00 uur. Minder dan 1 procent noemt dit tijdstip.
- Ook tussen 16.00 en 19.00 uur wordt weinig genoemd door 70-plussers. Voor maandag 15 maart zelfs minder dan 1 procent.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan respondenten die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen
 Op welke dag bent u van plan te gaan stemmen? Gesplitst naar: Op welk moment van de dag bent u van plan te gaan stemmen?

Meerderheid van de briefstemmers (70+) wil hun stem per post versturen

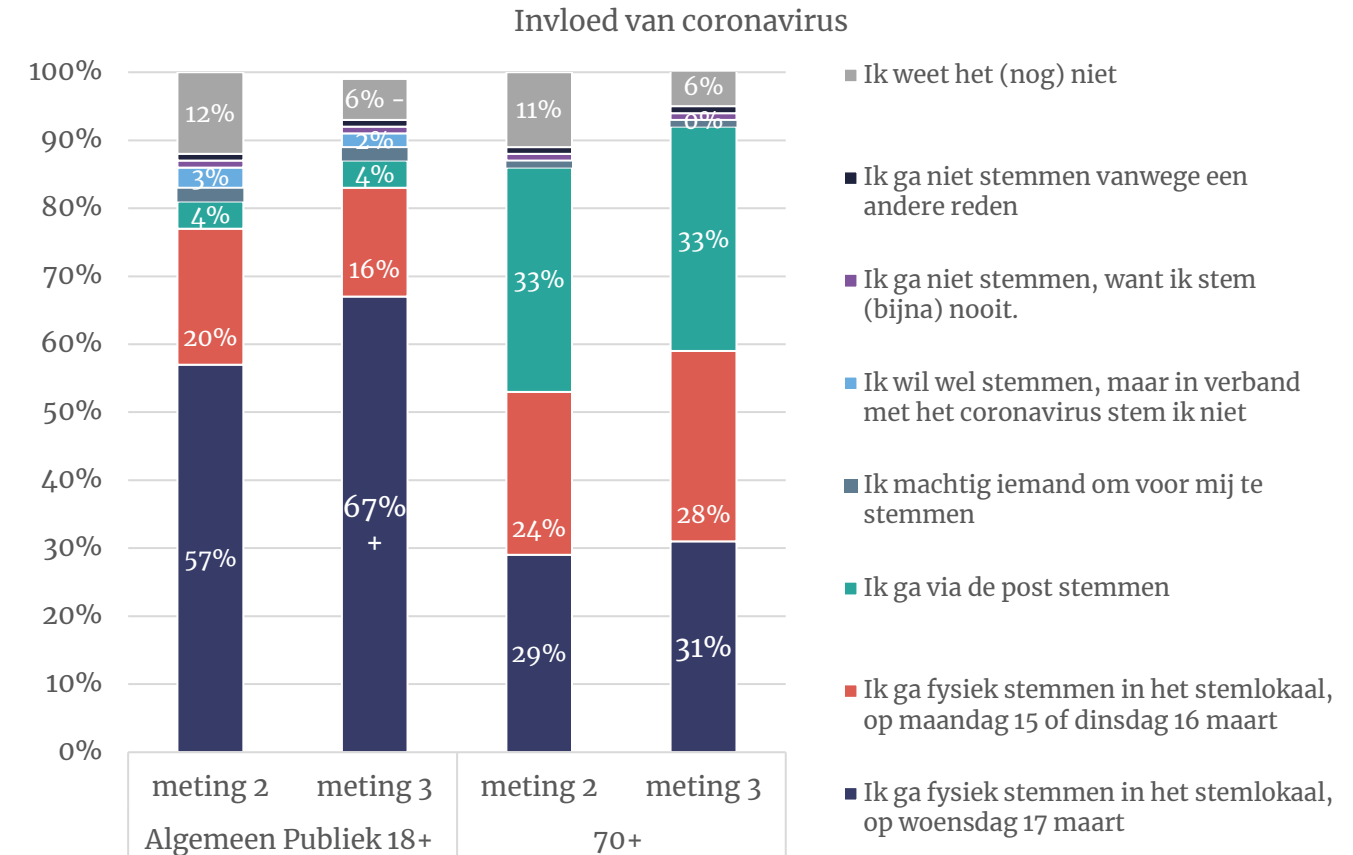
- Twee op de drie (68%) 70-plussers die per brief stemmen, willen hun stem per post versturen.
- Een kwart (25%) wil hun stem zelf afgeven bij een gemeentelijk afgiftepunt.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan 70-plussers die per brief willen stemmen (meting 1: n=327, meting 2: n= 299, meting 3: n=335).
Hoe wilt u uw stem per brief inleveren?

Twee op de drie Nederlanders 18+ willen fysiek stemmen op woensdag 17 maart

- Als de situatie rondom het coronavirus onveranderd blijft, wil de meerderheid fysiek stemmen in het stemlokaal. Ten opzichte van februari willen Nederlanders 18+ nu vaker op 17 maart stemmen en minder vaak vervroegd.
- Onder 70-plussers is het beeld vergelijkbaar met meting 2 in februari. Van hen wil 31 procent zelf stemmen in het stemlokaal op 17 maart. Een vergelijkbaar aandeel (28%) wil dan vervroegd stemmen en één op de drie 70-plussers wil dan per post stemmen.
- Van de Nederlanders 18+ zegt 2 procent dat zij wél willen, maar niet gaan stemmen vanwege corona. Van de 70-plussers zegt minder dan 1% dit. Dit is vergelijkbaar met de meting in februari.

Stel dat de situatie rond het coronavirus ten tijde van de verkiezing (15-17 maart) hetzelfde is als op dit moment. Heeft dat invloed op of u wel of niet gaat stemmen en hoe? (het veldwerk van meting 3 liep van 1 t/m 4 maart 2021)